

NODALE ORIËNTATIE

In relatie tot de aanpak van
mobiel banditisme in de regio
Noord- en Oost-Nederland

- verslag -

Drs. S. Dekkers
Drs. F. Kriek

Amsterdam, augustus 2008
RegioPlan publicatienr. 1695

RegioPlan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: 020 - 5315315
Fax : 020 - 6265199

Uitgevoerd door RegioPlan
Beleidsonderzoek in opdracht van het
ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties.

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	1
2	Nodale oriëntatie	5
3	ANPR in Nederland	7
4	Project ‘digitale surveillance op snelwegen’	15
5	Beschouwing	23

1 INLEIDING

Aanleiding en vraagstelling onderzoek

De Nederlandse samenleving wordt steeds meer een netwerksamenleving met een meervoudige gelaagdheid waar verschillende domeinen onderling met elkaar verknoopt en continu in beweging zijn. De samenleving wordt complexer. De gelaagde samenleving is meer dan voorheen een open samenleving waar fysieke en virtuele grenzen steeds minder vaak een rol van betekenis spelen. Dat biedt kansen voor nieuw ondernemerschap, maar ook kansen voor nieuwe vormen van criminaliteit.

Het antwoord van de politie op de (keerzijde van de) netwerksamenleving is verwoord in het visierapport Politie in Ontwikkeling uit 2005. In dit rapport is een aantal strategische concepten genoemd die richtinggevend zijn voor het optreden van de politie. Nodale oriëntatie is één van die concepten. Nodale oriëntatie bestaat in essentie uit een andere manier van kijken waarbij veel meer het proces en in veel mindere mate het product centraal staat. De oriëntatie is gericht op stromen, op beweging en niet zozeer op het uitgangspunt of de eindsituatie.

De ontwikkeling van de nodale oriëntatie staat enerzijds nog in de kinderschoenen. Anderzijds is nodaal werken niet wezensvreemd aan de politie. Zij is van oudsher gewend om processen te analyseren en verbanden te leggen tussen verschillende ontwikkelingen. Nodale oriëntatie heeft raakvlakken met onder andere de concepten van 'informatiegestuurde politie', 'tegenhouden' en 'signaleren en adviseren'.

Nodale oriëntatie als werkwijze van de politie vraagt om doorontwikkeling en verdere invulling. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wil bijdragen aan die verdere ontwikkeling door het concept nodale oriëntatie te onderzoeken aan de hand van een afgebakende casus. Deze casus betreft het project van de Bovenregionale Recherche Noord- en Oost Nederland (BRNON) om mobiel banditisme aan te pakken. Dit project maakt gebruik van ANPR-technieken (Autonomic Number Plate Recognition).

Doelstelling onderzoek en notitie

Regioplan heeft de opdracht gekregen van het ministerie van BZK om het project van de BRNON te evalueren. Het onderzoek moet vooral een beschrijvend karakter hebben met oog voor de speciale positie van de politie in het netwerk. Het onderzoek moet duidelijk maken hoe de nodale oriëntatie als toch nog hoofdzakelijk theoretisch concept in de praktijk gebracht kan worden als een effectief en efficiënt instrument bij toezicht, handhaving en opsporing.

Deze notitie is een weergave van de resultaten uit de eerste fase van het

onderzoek en zal als basis dienen voor het uiteindelijke rapport dat het onderzoek zal opleveren.

Methode

Het onderzoek volgt het verloop van het project van de BRNON nauwgezet en om die reden heeft het een flexibel karakter. De volgende onderzoekswerkzaamheden zijn in het eerste deel van het onderzoek verricht.

1. documentanalyse

We hebben diverse documenten verzameld en bestudeerd, te weten:

- Voortgangsverslagen.
- Documenten betreffende ICT.
- Concept protocol voor opvolging.
- Juridisch kader.
- Documentatie van het landelijk programmabureau.
- Theoretische documenten betreffende nodale oriëntatie en mobiel banditisme.

2. interviews

We hebben diverse interviews gehouden met:

- Projectmanager kwaliteit en innovatie van de BRNON.
- Projectleider ANPR bij de BRNON.
- Projectleider ANPR van de politie Drenthe.
- Projectmanager van het Landelijk Programmabureau ANPR.
- Projectleider van het Landelijk Programmabureau ANPR.
- Projectmedewerker Landelijk Programmabureau en ANPR-project korps Rotterdam-Rijnmond.
- Projectleider Organisatie Afstemming, korps Rotterdam-Rijnmond.
- Projectleider ANPR van de KLPD.

3. bezoek aan de BRNON

We hebben de BRNON en het regiokorps IJsselland bezocht om informatie te verzamelen over de stand van zaken en de organisatie van het project. Bij ons bezoek hebben we gesproken met diverse bij het project betrokken personen, namelijk:

- Projectleider ANPR.
- Servicemanager ICT.
- Beleidsadviseur korpsbeheerder.
- Medewerker regionaal informatieknooppunt.

4. reconstructie

Op basis van alle projectdocumentatie die we hebben ontvangen in combinatie met de informatie uit de gesprekken hebben we een feitelijke reconstructie van het projectverloop gemaakt. Deze reconstructie is verwerkt in deze notitie.

Leeswijzer

Deze notitie beschrijft de bevindingen uit de eerste fase van het onderzoek. In hoofdstuk 2 wordt kort ingegaan op nodale oriëntatie. In hoofdstuk 3 wordt aandacht besteed wat ANPR is en aan ontwikkelingen op het gebied van ANPR in Nederland. In hoofdstuk 4 wordt het project van de BRNON beschreven. Ingegaan wordt op de aanleiding van het project, de doelstelling en afbakening ervan, de financiering en personele bezetting, het projectverloop, de wijze waarop ANPR wordt toegepast, de juridische context en het resultaat. In hoofdstuk 5 volgt ten slotte een beschouwing van de onderzoekers op het project.

2 NODALE ORIËNTATIE

De nodale oriëntatie van de politie is nauw gerelateerd aan de kenmerken van een netwerksamenleving. In een netwerksamenleving spelen informatie en kennis een centrale rol. Ontwikkelingen als globalisering en internationalisering hebben tot gevolg dat netwerken van informatie, goederen, kapitaal, energie en ook netwerken van personen steeds meer vervlochten raken met elkaar. Grenzen vervagen en doen er niet meer of in ieder geval steeds minder toe. Daar waar netwerken elkaar kruisen of elkaar raken ontstaan knooppunten, verbindingen tussen netwerken. Netwerken hebben een open dan wel een gesloten karakter. Open netwerken zijn voor (vrijwel iedereen) toegankelijk, bijvoorbeeld internet, gesloten netwerken zijn dat niet. Dit betekent niet per definitie dat een open netwerk transparanter en makkelijker controleerbaar is. De nodale oriëntatie richt zich op netwerken en daarbinnen specifiek op de knooppunten (nodes).

De nodale oriëntatie bij de politie richt zich enerzijds op de stromen binnen en tussen de netwerken en anderzijds op de knooppunten. Het gaat hierbij niet zozeer om de relatie tussen bijvoorbeeld een persoon en een delict, maar om de relaties tussen stromen (van informatie, goederen, personen, etc.) en mogelijke delicten. Vanuit een analyse van de stromen zelf of een analyse van de knooppunten wordt gekeken naar afwijkingen van normale patronen die zouden kunnen duiden op delictgedrag.

De nodale oriëntatie van de politie vertoont een sterke samenhang met een andere politiestrategie: tegenhouden. De essentie van tegenhouden is dat het gaat om het beïnvloeden van gedrag of omstandigheden in een vroegtijdig stadium en op een dusdanige wijze dat criminaliteit voorkomen wordt. Bij tegenhouden wordt eveneens gekeken naar de samenhang tussen verschijnselen. Is eenmaal die samenhang vastgesteld, dan wordt vroegtijdig geïntervenieerd, doorgaans door een multidisciplinaire aanpak. Tegenhouden is vooral gericht op het tussentijds verstoren van een 'stroom' of van een knooppunt, desnoods met andere dan strafrechtelijke middelen.

De nodale oriëntatie gaat eigenlijk nog een stap verder. Door zich te richten op stromen en knooppunten en vanuit de daarbinnen geldende reguliere wetmatigheden de abnormale ontwikkelingen annex afwijkingen te traceren, wordt beoogd de bron van bepaalde criminele activiteiten vast te stellen. Als eenmaal de bron geïsoleerd is, kan een strategie voor de aanpak worden benoemd en uitgevoerd.

De nodale oriëntatie vertoont overeenkomsten met intelligence led policing oftewel smart policing of informatiegestuurde politie. Bij smart policing gaat het erom, door gebruik te maken van informatietechnologie, patronen in criminaliteit te achterhalen door achterliggende mechanismen bloot te leggen.

Binnen deze aanpak worden doorgaans de volgende vier informatieproducten onderscheiden:

1. Strategische analyses en beoordeling, gericht op lange termijn trends en voorspellingen voor de toekomst.
2. Tactische analyses en beoordelingen, die inzicht geven in locaties en tijden waar en wanneer problemen zich voordoen (hotspots en hottimes).
3. Daderprofielen, gericht op het in kaart brengen van een bepaalde dader of groep van daders bijvoorbeeld in relatie tot veelplegers en hun (terugkerende) gedragingen.
4. Operationele analyses en beoordelingen, die inzicht geven in de vraag of in relatie tot een concrete casus de juiste dingen worden gedaan of dat in relatie tot een bepaalde proces de juiste dingen op een adequate manier worden gedaan.

Intelligence led policing en ook nodale oriëntatie houden in dat om de afwijking binnen reguliere stromen te kunnen benoemen in de eerste plaats het reguliere benoemd moet worden. Vanuit het reguliere kan worden gezocht naar de afwijking. Om de afwijking te benoemen kunnen zogenaamde risicoprofielen worden benoemd om te bepalen welk soort gedrag binnen een stroom of van bepaalde soorten van bewegingen binnen een knooppunt als verdacht moet worden beschouwd.

3 ANPR IN NEDERLAND

3.1 Wat is ANPR?

ANPR is een techniek die het mogelijk maakt om automatisch van elk passerend voertuig een beeldopname te maken en daaruit het kenteken te destilleren. De informatie die wordt opgeslagen van de opname is het kenteken, de tijd, de datum, de rijrichting, een afbeelding van het kenteken en eventueel een afbeelding van het voertuig.

ANPR kan op drie manieren worden toegepast, namelijk:

- Mobiel in een strategisch opgestelde surveillancewagen.
- Mobiel in een aan het verkeer deelnemende surveillancewagen.
- Strategisch op een vaste locatie.

De opgeslagen kentekens kunnen op het moment van opname worden vergeleken met een hotlist (ook wel blacklist genoemd). Een hotlist is een lijst van kentekens die om diverse redenen gesignaleerd kunnen staan. Informatie in een hotlist kan bijvoorbeeld afkomstig zijn van:

- Het Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB):
  - openstaande boetes;
  - DNA-gesignaleerden;
  - tenuitvoerlegging van veroordelingen.
- De Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW):
  - valse kentekenplaten;
  - gestolen voertuigen;
  - gestolen kentekenplaten;
  - vervallen kentekenplaten;
  - geldigheid APK;
  - onverzekerde auto's.
- Politiebestanden:
  - veelplegers van artikel 8 WvW (rijden onder invloed);
  - rijden zonder rijbewijs/ ontzegging rijbewijs;
  - signaleringen voor bijvoorbeeld CIE of RID;
  - veelplegers;
  - kentekens van Hooligans in geval aanstaande voetbalwedstrijd.
- Belastingdienst
  - onbetaalde (wegen)belasting.

ANPR-camera's registreren twee soorten data:

- Alle gelezen kentekens.
- Alle matches: alle kentekens die een hit hebben op basis van de hotlist. Als er een treffer is geeft het systeem een signaal.

In figuur 1 zijn de verschillende toepassingsmogelijkheden van ANPR weergegeven. Dit zijn verschillende toepassingen die theoretisch mogelijk zijn op basis van de techniek en analysemogelijkheden met de gegenereerde data. Deze figuur is opgesteld op basis van informatie uit de gesprekken en de documentatie. Uit de tabel is af te lezen dat er een hit mogelijk is op basis van een samengestelde hotlist. Indien er een hit is, kan gekozen worden voor directe opvolging (op verschillende manieren), uitgestelde afhandeling of helemaal geen opvolging.

Directe opvolging betekent meestal dat een voertuig uit de verkeersstroom wordt gehaald, maar in enkele gevallen kan een auto ook onder observatie worden geplaatst. Indien een voertuig uit de verkeersstroom wordt gehaald, kan dit leiden tot een directe afhandeling, maar ook tot een aanhouding. Bij *uitgestelde afhandeling* kan gedacht worden aan het vastleggen van verkeersbewegingen van een specifiek voertuig of het signaleren van een overtreding en deze doorgeven aan de probleemhoudende instantie (zoals bijvoorbeeld de RDW). Bij gebrek aan opvolgcapaciteit kan er ook gekozen worden om een hit *niet op te volgen*.

Het is goed mogelijk dat een kenteken geen hit genereert. Omdat alle gescande kentekens worden opgeslagen kunnen de kentekens achteraf nog van waarde zijn bij onderzoeken. Een kenteken kan informatie genereren in een onderzoeksproces naar een gepleegd delict. Dat delict kan hebben plaatsgevonden voor het vastleggen van het kenteken, maar ook na afloop van het vastleggen. Ook kan een kenteken behulpzaam zijn bij het opsporen van een ophanden zijnd delict of bij analyse van patronen.

Er zijn verschillende soorten analyse mogelijk:

- Voertuigpatroonanalyse (patronen auto's nagaan).
- Geografische profilering (nagaan of verdachte voertuigen zich in de omgeving van een misdrijf bevonden).
- Locatie-tijd analyse (voor checken op aanwezigheid dubbele kentekens).
- Sequentiële patroon analyse (verstoring in historisch gedrag).
- Achteraf incidentanalyse (verdachte voertuigen in omgeving misdaad).
- Konvooi analyse (zoektocht naar medeplichtigen).

De analyses kunnen kentekens opleveren die vervolgens in de hotlist kunnen worden opgenomen of die aanleiding zijn voor verder onderzoek of controle. Een kanttekening die geplaatst moet worden bij deze vormen van analyses is dat deze analyses mogelijk zijn op basis van de techniek. Het is nog onduidelijk wat de juridische beperkingen zijn (zie paragraaf 3.2).

Figuur 1 Toepassingsmogelijkheden ANPR

ANPR									
Hit op basis van hotlist					Geen hit op basis van hotlist				
Directe opvolging				Uitgestelde afhandeling		Geen opvolging	Onderzoek van een feit gepleegd voor of na vastlegging van kenteken	Onderzoek naar een ophanden zijnd feit	Strategisch onderzoek: analyse van patronen
Uit verkeersstroom halen			Onder observatie gesteld	Verkeersbewegingen bekende politie vastleggen	Oog- en oorfunctie politie geeft geconstateerd feit door aan andere instellingen (bv RDW)				
(Administratieve) afhandeling: Mulderfeiten en politietransacties in de vorm van een beschikking of bekeuring	Opmaken van PV voor afdoening door OM of andere instanties zoals bv. de Belasting-dienst	Aanhouding				Onder observatie gesteld	Verkeersbewegingen bekende politie vastleggen	Geen opvolging	Onderzoek van een feit gepleegd voor of na vastlegging van kenteken
		Van een reeds gepleegd feit of overtreding gebiedsverbod (bv pedofilie)	Van een ophanden zijnd feit (bv beraming aanslag)						

3.2 Landelijke ontwikkelingen

Landelijk programmabureau

In het najaar 2007 waren er 14 korpsen die ANPR toepasten, veelal in de vorm van mobiel ANPR in een ANPR-voertuig, en waren er 3 korpsen die bezig waren met de ontwikkeling van beleidsplannen hiervoor. Vanwege de verschillende initiatieven op het terrein van ANPR is er een visiedocument ontwikkeld.¹ In deze visie wordt beschreven dat verdere implementatie van ANPR vraagt om een landelijke standaard om de eenheid in toepassing en de communicatie tussen de korpsen te bevorderen. Ook wordt in de visie geconcludeerd dat de toepassing van ANPR voor handavingsdoeleinden redelijk onomstreden is, maar dat de toepassing in de opsporing om nadere uitwerking van juridische kaders vraagt. De visie is gepaard gegaan met het advies om de verdere ontwikkeling van ANPR te laten plaatsvinden onder een programma.

Op 30 januari 2008 heeft de Raad van Hoofdcommissarissen met deze visie ingestemd. Mede naar aanleiding daarvan is het Landelijk Programmabureau (LP) ANPR opgericht in januari 2008. Het LP ANPR is ingesteld voor een periode van twee jaar en heeft tot doel een landelijke ANPR-standaard te ontwikkelen en voorstellen te doen voor een landelijke informatie-uitwisseling (datawarehouse). Er is een stuurgroep ingesteld die zorgt voor de aansturing en monitoring van het programma. Er zijn verder vijf werkgroepen samengesteld:

- Processen en werkwijze.
- Infrastructuur.
- Juridische kaders.
- ANPR, strategie, regie en samenwerking.
- Implementatie.

Het programma loopt twee jaar en is onderverdeeld in vier fasen: 1) voorbereiding en inventarisatie; 2) standaardisatie; 3) realisatie; 4) borging. In de laatste fase wordt het programma langzaam afgebouwd en wordt er voor gezorgd dat ANPR in de staande organisatie wordt weggezet. In die fase vindt een eindevaluatie van het programma plaats.

Bij het LP werken 6 mensen: 3 personen fulltime en 3 personen voor 2 dagen per week. Daarnaast is er nog 28 uur administratieve ondersteuning beschikbaar. Eén van de medewerkers die voor 2 dagen is aangesteld bij het LP is de projectleider van het project van de BRNON. Hij richt zich specifiek op de werkgroep 'juridische kaders'.

Landelijke infrastructuur

Er wordt onderzocht of er landelijk één programma gebruikt kan gaan worden voor de opslag en verwerking van de ANPR-data. Dit programma is Back

Office Facility (BOF). Dit is een programma dat in Engeland is ontwikkeld en door het korps Rotterdam-Rijnmond, en inmiddels ook door de BRNON, is aangekocht en geïmplementeerd. Een meerwaarde van BOF is dat de camera's op afstand kunnen worden beheerd. De camera's hoeven niet meer op locatie te worden ontdaan of voorzien van data (met een USB-stick of CD-rom). Daarnaast biedt BOF makkelijke zoekfuncties. Verder faciliteert BOF een programma wat analyseopties mogelijk maakt.

Er wordt momenteel bij het LP nagedacht over een nationaal datawarehouse. Dit is een databank waar alle captures (informatie van een voertuig: kenteken, locatie en tijdsbepaling) worden opgeslagen. Dit zijn de captures van alle politieregio's. Ook moet dit nationale datawarehouse gaan voorzien in het beheer van nationale hotlists. Door er voor te zorgen dat BOF door alle korpsen gebruikt gaat worden bij ANPR-toepassingen, kunnen de korpsen de hotlists van het nationale datawarehouse gebruiken. Ook kunnen de regio's het datawarehouse voeden met regionale hotlists.

Juridisch kader

De landelijke visie op ANPR schrijft dat ANPR voor handhavingsdoeleinden redelijk onomstreden is en dat ANPR voor vooral opsporingsdoeleinden vraagt om nadere uitwerking in juridische kaders. De juridische werkgroep van het LP heeft daarom als opdracht gekregen zich te oriënteren op de juridische mogelijkheden van ANPR-toepassingen. Er moet eenduidigheid komen over welke toepassingen van ANPR mogelijk zijn, hoe lang kentekens bewaard mogen blijven en onder welke wet- en regelgeving ANPR kan worden toegepast.

De Wet op de politieregisters (Wpolr) is vanaf 1 januari 2008 overgegaan in de Wet Politiegegevens (WPG). Deze wet is nog nieuw en er moet nog bepaald worden wat de mogelijkheden zijn en wat de onderbouwing is voor ANPR. Er is nog geen jurisprudentie.

3.3 Regionale projecten

Zoals reeds beschreven zijn er 14 korpsen die op enige wijze gebruik maken van ANPR. De meeste korpsen hebben ANPR in surveillancevoertuigen. Daarnaast is er een aantal korpsen dat ANPR ook in andere vormen toepast. In dit verslag wordt geen uitputtend overzicht gegeven van ANPR-projecten. Ter illustratie wordt een beschrijving gegeven van de ANPR-toepassingen van het KLPD, die vanwege haar taken veel surveilleert op rijkswegen, en van het korps Rotterdam-Rijnmond, dat ANPR op verschillende wijzen toepast en het programma BOF gebruikt.

---

¹ ANPR, naar een landelijke toepassing.

KLPD

Bij het KLPD wordt een ANPR-project uitgevoerd met een looptijd van twee jaar (2008-2009). In het eerste jaar wordt afgebakend op welke wijze ANPR kan worden ingezet en wordt hiermee geëxperimenteerd. In het tweede jaar wordt vooral gewerkt aan het organiseren van één front- en backoffice voor de toepassing van ANPR en het implementeren hiervan in de organisatie.

Momenteel wordt op verschillende manieren gewerkt met ANPR.

- Mobiele inzet van ANPR in EVT-voertuigen (Elektronisch Verkeers Toezicht). Deze voertuigen worden ingezet op verschillende strategische locaties voor het uitvoeren van snelheidsmetingen. De KLPD heeft 8 EVT-voertuigen die zijn voorzien van ANPR-camera's.
- Mobiele inzet van ANPR in surveillancewagens van het KLPD. De politiefunctionarissen die met deze surveillancewagens rijden, voeren hun reguliere taken uit en tegelijkertijd scannen de ANPR-camera's de kentekens die de surveillancewagens al rijdend tegenkomen. De politiefunctionarissen krijgen een signaal als er een hit wordt geconstateerd op basis van een hotlist. De politiefunctionarissen zijn verantwoordelijk voor de prioriteitstelling en bepalen dus zelf of ze een hit opvolgen. Er zijn momenteel 5 surveillanceauto's uitgerust met ANPR. Er zijn nog 31 surveillanceauto's met ANPR in bestelling. De planning is om op den duur alle auto's uit te rusten met ANPR.
- Vaste camera's op vaste punten. Er zijn twee vaste camera's bij grensovergangen in Nederland. Deze camera's communiceren met camera's in het buitenland om overtredingen van bijvoorbeeld de Rijttijdenwet door vrachtwagenchauffeurs te kunnen constateren.
- Vaste camera's die tijdelijk op verschillende probleemlocaties worden ingezet. Deze camera's worden vaak heimelijk ingezet. Deze vorm van ANPR valt onder een ander juridisch regime en de Officier van Justitie moet hiertoe beslissen. De KLPD levert op aanvraag van de politieregio's de camera's en de regio's zijn zelf verantwoordelijk voor de verwerking van de data en de opvolging.

Het KLPD past alle in figuur 1 genoemde ANPR-toepassingsmogelijkheden toe, behalve het doen van onderzoek naar een gepleegd feit voor of na vastlegging van de kentekens. De KLPD zou deze vorm van ANPR in de toekomst wel graag toepassen, maar wacht eerst de juridische afbakening door het LP af.

Momenteel is het KLPD in overleg met Rijkswaterstaat of zij in de toekomst van de reeds bestaande camera's van Rijkswaterstaat gebruik kan maken. Verder wordt over de mogelijk toekomstige inzet van ANPR-teams nagedacht (in navolging van ANPR-teams in Engeland). Dit zijn teams van politiefunctionarissen die zich volledig bezig houden met het opvolgen van hits op basis van hotlists. Een andere ontwikkeling die momenteel speelt is de invoering van het programma Back Office Facility.

Rotterdam-Rijnmond

In Rotterdam-Rijnmond wordt op verschillende manieren met ANPR gewerkt.

- In de Maastunnel wordt ANPR toegepast. Ook de Erasmusbrug en de Willemsbrug zijn voorzien van ANPR. Hierdoor wordt de belangrijkste Noord-Zuid-verbinding in de stad met ANPR in kaart gebracht. Mogelijk dat in de toekomst de Van Brienenoordbrug ook van ANPR wordt voorzien. In het Botlekgebied gaat ANPR op zes locaties (bruggen en tunnels) toegepast worden.
- Er zijn verder vijf surveillanceauto's voorzien van ANPR. Dit aantal wordt op termijn uitgebouwd naar tien. Er vinden bijna dagelijks ANPR-acties plaats. Dat gaat opgevoerd worden naar één tot twee per dag.
- Er is een ANPR-bus. Dit is een bus, die zowel opvallend als onopvallend kan worden ingezet (door verschillende belettering op de bus toe te passen). In deze bus zijn acht ANPR-camera's aanwezig.
- In Rotterdam zijn er milieuzones die op vijftien locaties voorzien worden van ANPR-camera's.
- Indien een kapitaal delict heeft plaatsgevonden, wordt een ANPR-auto opgeroepen voor het PD-management (om alle voorbijkomende voertuigen te scannen). Deze voertuigen zijn mogelijk van verdachten of getuigen. Eén van de surveillanceauto's kent dan ook een piketregeling.
- Verder wordt gewerkt aan de realisering van 300 ANPR-camera's op 55 verkeersknooppunten die onder beheer van de gemeente Rotterdam vallen. Het is nog onduidelijk of deze camera's ook voor handhavings- en opsporingsdoeleinden gebruikt kunnen en mogen gaan worden.
- In september start een pilot met het toepassen van een ANPR-camera in een DHV-voertuig (voertuig voor directe hulpverlening).

In Rotterdam-Rijnmond worden alle in figuur 1 genoemde ANPR-mogelijkheden toegepast. In Rotterdam-Rijnmond is verder het programma BOF geïmplementeerd. Momenteel wordt onderzocht of BOF gekoppeld kan worden aan het bedrijfsprocessensysteem. Vanwege privacyoverwegingen is een beperkt aantal functionarissen bevoegd om BOF te gebruiken. Aangezien ANPR ook voor opsporingsdoeleinden wordt gebruikt (altijd na toestemming van de Officier van Justitie) moet een vraag om gegevens ingediend worden bij het Regionaal Informatieknooppunt van het korps. Daar wordt de aanvraag behandeld.

Verder wordt ook in Rotterdam-Rijnmond nagedacht over het instellen van speciale ANPR-teams (net als bij de KLPD).

4 PROJECT 'DIGITALE SURVEILLANCE OP SNELWEGEN'

4.1 Aanleiding en karakterisering project

Van oktober 2003 tot juli 2005 heeft de BRNON het project Polaris uitgevoerd. Dit project was gericht op (potentiële) verdachten afkomstig uit Polen en Litouwen die al rondtrekkend criminaliteit (vooral autodiefstallen, auto-inbraken, vermogensdelicten en winkeldiefstallen) pleegden in Nederland. In juli 2005 is het project beëindigd en is de coördinatie van de gegevens van deze groep verdachten per juli 2006 overgedragen aan de Dienst Nationale Recherche Informatie (DNRI). De reden van beëindiging ligt in het feit dat er geen geld meer was en er wisselingen zijn geweest in personele bezetting en organisatiestructuur.

Vervolgens heeft de Raad van Hoofdcommissarissen de opdracht gegeven aan de BRNON om mobiel banditisme in kaart te brengen en een methodiek te ontwikkelen deze vorm van criminaliteit tegen te gaan. De reden dat dit werd ondergebracht bij de BRNON is gelegen in het feit dat zij ervaring had met het fenomeen mobiel banditisme door het eerder uitgevoerde project Polaris.

Voor dit project is een projectplan opgesteld. Het doel was om mobiel banditisme in kaart te brengen en aan de hand daarvan een werkmethode te ontwikkelen voor de aanpak hiervan. De aanpak moest enerzijds zodanig zijn dat potentiële verdachten zich bedenken voordat ze naar Nederland komen om dit soort delicten te plegen (preventie) en anderzijds zorgen voor een snelle en adequate aanpak op die momenten dat men toeslaat (repressie). Dit doel zou bereikt moeten worden door onder andere:

- Interregionale/internationale samenwerking en gegevensuitwisseling tussen politie en OM.
- Eenduidige aanpak in de strafrechtketen.
- Samenwerking met het bedrijfsleven e.d.
- Het in kaart brengen van de bewegingen van deze (potentiële) verdachten.

4.2 Doelstelling en afbakening project

Activiteiten om de aanpak van mobiel banditisme aan te pakken zouden worden beschreven in een plan van aanpak. Hiervoor was aanvankelijk een projectleider aanpak mobiel banditisme aangesteld. In januari van dit jaar is echter door het Bovenregionaal Rechercheoverleg (overkoepelend orgaan van de zes bovenregionale recherches in Nederland) besloten dat het mobiel banditisme geen thematische aanpak meer behoeft en dat de aandacht wordt verschoven naar de aanpak van berovingen en overvallen in Amsterdam. Het

is nog onduidelijk hoe het schrijven van een plan voor de aanpak van mobiel banditisme eventueel op andere wijze kan worden voortgezet.

Eén van de voorgestelde activiteiten om mobiel banditisme aan te pakken is de toepassing van ANPR. Deze activiteit heeft zich wel doorgezet en hiervoor is een projectleider ANPR ingesteld. De doelstelling van het toepassen van ANPR is tweeledig:

- Onderzoeken of digitale surveillance op het Nederlandse wegennet mogelijk is.
- Het in kaart brengen van het reisgedrag van (potentiële) verdachten van mobiel banditisme. Deze gegevens moeten leiden tot een gerichte aanpak van mobiel banditisme.

Het begrip mobiel banditisme heeft in de loop van de jaren diverse omschrijvingen gekend. Deze waren vooral gericht op inwoners van voormalige Oostbloklanden die in Nederland criminaliteit pleegden. Omdat deze te stigmatiserend waren, is het begrip mobiel banditisme uiteindelijk breder gedefinieerd, namelijk als volgt:

Alle strafbare feiten als bedoeld in artikel 67 lid 1 van het Wetboek van Strafvordering, al dan niet in georganiseerd verband gepleegd door (inter)nationale personen/criminelen, die voor het plegen van die feiten ten minste 20 kilometer buiten hun woon- of verblijfplaats reizen en/of de politieregiogrenzen van hun eigen woongebied overschrijden.

Strafbare feiten als bedoeld in artikel 67 lid 1 van het Wetboek van Strafvordering zijn:

- Een misdrijf waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van 4 jaar of meer is gesteld.
- Een van misdrijven omschreven in de artikelen 132, 138a, 138b, 139c, 139d, eerste en tweede lid, 161sexies, eerste lid, onder 1°, en tweede lid, 137c, tweede lid, 137d, tweede lid, 137e, tweede lid, 137g, tweede lid, 285, eerste lid, 285b, 300, eerste lid, 321, 323a, 326c, tweede lid, 350, 350a, 351, 395, 417bis en 420quater van het Wetboek van Strafrecht.
- Een van de misdrijven omschreven in:
  - artikel 122, eerste lid, van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren;
  - artikel 175, tweede lid, onderdeel b, of derde lid in verbinding met het eerste lid, onderdeel b, van de Wegenverkeerswet 1994;
  - artikel 30, tweede lid, van de Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag;
  - de artikelen 52 , 53, eerste lid en 54 van de Wet gewetensbezwaren militaire dienst;
  - artikel 31 van de Wet op de kansspelen;
  - artikel 11, tweede lid, van de Opiumwet;
  - artikel 55, tweede lid, van de Wet wapens en munitie;
  - de artikelen 5:56 , 5:57 en 5:58 van de Wet op het financieel toezicht.

4.3 Financiering en personele bezetting

Het project is begin 2007 gestart. Het project wordt gefinancierd door de BRNON. Deze financiering zou aanvankelijk eind 2008 aflopen, maar besloten is de aanstelling van de projectleider ANPR te continueren in 2009, ook vanwege zijn inzet in het LP. Mogelijk dat hij vanaf 2010 ondergebracht wordt bij het regiokorps IJsselland. Het wegzetten van ANPR in de lijnorganisatie wordt mogelijk met het operationeel worden van het programma BOF.

De camera's worden gefinancierd door de korpsen zelf en de initiële kosten voor de aanschaf van het softwarepakket BOF worden gedekt door middelen van de politieregio IJsselland en de BRNON. De onderhoudskosten voor het derde en daarop volgende jaren komen voor rekening van de regio's die in het BRNON-gebied ressorteren en gebruik maken van het programma. Het gaat hier om relatief geringe bedragen.

De projectorganisatie voor het project ANPR (strategisch) is als volgt:

- Dagelijks projectleider.
- Partime ICT-er: 2 dagen per week.
- Partime ICT-er: 4 uur per week.
- Eén FTE bij het Regionaal Informatie Knooppunt.
- Ondersteuning voor de financiën.

De gegenereerde data uit Drenthe komen op dezelfde server binnen als die voor Zwolle wordt gebruikt. Met de politieregio Drenthe volgt nog nader overleg over de wijze van verwerking en de personele inzet die daarvoor nodig is.

4.4 Projectverloop

Plaatsing camera's

Het eerste jaar van het project (2007) heeft in het teken gestaan van het aanschaffen en monteren van de camera's. Er is een eisenpakket opgesteld waaraan aan te kopen camera's, maar ook de datatransmissiesystemen en de systemen voor dataopslag en de dataverwerkingssoftware moesten voldoen. Voor de keuze van locaties is gekeken wat strategische punten zijn op het wegennetwerk. De opdracht om ANPR toe te passen bij de grensovergangen (op de A7, A37, A1 en A12) is weggelegd bij de Koninklijke Marechaussee. Dit valt dan ook buiten het bereik van het project. Daarnaast is gekozen voor een aantal andere punten, namelijk:

- Op/nabij de kruising van de A12 en A50 in de omgeving van Arnhem.
- Op/nabij de kruising van de A1 en A28 in de omgeving van Apeldoorn/Deventer.
- Op/nabij de kruising van de A28 en A50 in de omgeving van Zwolle.
- A28: ter hoogte van de afrit Groningen-Zuid in beide richtingen.

- Op/nabij de kruising van de A7 met de A32 in de omgeving van Heerenveen.
- Op/nabij de kruising van de A1, de A12 en de A28 in de omgeving van Hoevelaken. Dit punt valt niet onder het werkgebied van de BRNON, maar vanwege het strategische karakter van de locatie wordt deze wel meegenomen in het project.

Momenteel is er ANPR gerealiseerd op drie punten, namelijk op de A28 ten zuiden van Zwolle, op de A28 ten zuiden van Groningen (Julianaplein) en bij twee afritten op de A37 (niet vermeld hierboven).

Voor de camera's ten zuiden van Zwolle is in overleg getreden met Rijkswaterstaat over het gebruik maken van hun portalen. In december 2007 zijn deze camera's gemonteerd. Het betreft acht camera's in totaal voor beide rijrichtingen. Het OM heeft in juni 2007 ingestemd met de plannen voor ANPR-camera's. Naar aanleiding van media-aandacht heeft het OM de registratie van kentekens in december 2007 stilgezet om de discussie te voeren of de werkwijze juridisch was toegestaan. De inwerkingtreding van de WPG (per 1 januari 2008) in combinatie met een gewijzigd projectplan heeft er toe geleid dat de regionale driehoek op 31 maart 2008 heeft ingestemd met voortzetting van het project.

De camera's functioneerden echter pas in mei 2008 vanwege technische storingen in de opslag en bevragsingsapparatuur. De data worden via een draadloze verbinding van de politie naar het hoofdbureau van de politie IJsselland verzonden. De data komen binnen op een stand alone computer, wat wil zeggen dat de data worden opgeslagen en verwerkt op een computer die niet is aangesloten op het politienetwerk.

De tweede locatie betreft de rotondes aan het eind van de afritten nummer 6 aan de A37, bij Klazienaveen (gemeente Emmen) in Drenthe. Het betreft in totaal twee camera's. De verbinding van de camera's is inmiddels gerealiseerd en de data komen binnen op dezelfde server die voor de locatie op de A28 bij Zwolle wordt gebruikt. De camerabeelden worden via draadloos internet op een beveiligde lijn (VPN-tunnel) naar Zwolle gestuurd. Met de politie Drenthe moet nog overlegd worden over de wijze van dataverwerking en de personele inzet die daarvoor nodig is. De doelstelling waarmee deze twee camera's zijn opgehangen is het tegengaan van criminaliteit op een bedrijventerrein aan de ene kant van de snelweg. Op dit terrein is sprake van verval door leegstand of door verhuur van de panden aan criminele personen. Aan de andere kant van de snelweg is sprake van een kassengebied waar veel hennepcultuur voorkomt. Deze camera's zijn dus niet opgehangen met als doel mobiel banditisme tegen te gaan. Er worden binnenkort camera's op de A37 zelf geplaatst. Deze camera's worden wel geplaatst met dit doel.

De derde locatie betreft de A28 nabij het Julianaplein net ten zuiden van Groningen. Het betreft zeven camera's in totaal voor beide rijrichtingen. In

Groningen wordt momenteel overleg gevoerd met het OM. Ook bij deze camera's is het de bedoeling dat de transitie, opslag en verwerking van data in Zwolle plaats gaan vinden. Het is nog onbekend via wat voor soort verbinding de beelden in Zwolle terecht zullen komen. De BRNON heeft net als in Drenthe het hele proces van overleg, aanbesteding, onderhandelingen, plaatsing en opslag en verwerking van data begeleid.

Verwerking gegevens

Momenteel komt de ANPR-data van Zwolle en Klazienaveen binnen op een stand alone computer van de politie (als de camera's in Groningen zijn geplaatst, komt ook deze data binnen in Zwolle). Deze computer is dus niet aangesloten op het politienetwerk. Er wordt gekeken naar de mogelijkheden om de transitie, opslag en verwerking van ANPR-data mogelijk te maken op het politienetwerk.

Er zijn goede ervaringen opgedaan in Rotterdam-Rijnmond met het programma Back Office Facility voor het opslaan en verwerken van ANPR-data. In Rotterdam-Rijnmond is voor dit systeem gekozen, omdat het onnodig werd gevonden om zelf opnieuw een programma te ontwikkelen. Het project van de BRNON kiest er voor om Rotterdam-Rijnmond te volgen in het implementeren van BOF.

Toekomstige ontwikkelingen

Indien BOF operationeel is, moet het systeem getest gaan worden. De aantallen kentekens die door Rijkswaterstaat worden vastgelegd kunnen vergeleken worden met de kentekens die BOF registreert. Als hier verschillen tussen geconstateerd worden, worden er fouten gemaakt bij de opname van de beelden en moet nagegaan worden waar dit door wordt veroorzaakt.

Als BOF operationeel is, kan de opslag en verwerking van de data op het politienetwerk plaatsvinden. Dit betekent dat alle betrokken korpsen (Drenthe, Groningen en IJsselland) de verwerking van data zelf kunnen regelen en de data niet meer centraal in Zwolle hoeft binnen te komen.

4.5 ANPR-toepassing

De bij dit project betrokken politieregio's beschikken over één of meerdere ANPR-voertuigen. Deze mobiele toepassing van ANPR valt niet binnen het bereik van het project dat in dit onderzoek wordt geëvalueerd. Het betreft dus alleen de strategische ANPR-toepassing die plaatsvindt in de regio's van de BRNON (en de toekomstige ANPR-toepassing op knooppunt Hoevelaken, dat buiten het werkgebied van de BRNON valt).

In tabel 2 is weergegeven op welke wijze ANPR in dit project wordt toegepast. Momenteel wordt gewerkt aan het samenstellen van een hotlist, maar deze is

nog niet operationeel. Deze wordt operationeel wanneer BOF op het netwerk is geplaatst. In eerste instantie wordt deze nog operationeel te worden hotlist gevuld met kentekens van gestolen voertuigen (RDW-codering A87) en met kentekens die voorkomen in lopende onderzoeken, zowel regionaal als bovenregionaal. De hotlist wordt samengesteld door het Regionaal Informatie Knooppunt. De kentekens van gestolen voertuigen worden via de KLPD verkregen van de RDW. De kentekens die voorkomen in lopende onderzoeken worden aangeleverd door politiemedewerkers die met de betreffende onderzoeken bezig zijn.

Als politiemedewerkers vragen om een kenteken toe te voegen aan de hotlist, blijft dit kenteken 14 werkdagen in de hotlist opgenomen. Daarna moet de leverancier van het kenteken expliciet aangeven dat het kenteken er langer in moet blijven staan, want anders wordt dit verwijderd. Indien er iets gedaan is met een hit, moet deze verwijderd worden. De verbalisant is verantwoordelijk voor het doorgeven van deze verwijdering en de medewerker van het RIK is verantwoordelijk voor het daadwerkelijk verwijderen van het kenteken uit de hotlist.

Omdat de hotlist momenteel nog niet operationeel is, betekent dit dat alle gebruiksmogelijkheden naar aanleiding van een hit nog niet worden toegepast (de hele linkerkolom in tabel 2). Wel wordt gebruik gemaakt van ANPR om onderzoeken te doen. Dit kunnen onderzoeken zijn van een delict gepleegd voor vastlegging van het kenteken, maar ook van een delict gepleegd na vastlegging. De mogelijkheden van het gebruik van ANPR voor een delict gepleegd na vastlegging van het kenteken zijn beperkt. Vanwege de bewaartermijn moet namelijk binnen 7 werkdagen geconstateerd worden dat een kenteken 'veilig gesteld' moet worden.

Voor een onderzoek naar een gepleegd delict doet bijvoorbeeld een medewerker van recherche een aanvraag bij het RIK om een onderzoek van een specifiek kenteken in de database. Van elke analyse in het bestand wordt een korte rapportage gemaakt en naar de betreffende aanvrager gestuurd. Er worden momenteel nog geen onderzoeken gedaan naar ophanden zijnde feiten en er worden ook nog geen strategische analyses gedaan.

Figuur 2 Toepassingen ANPR bij de BRNON

ANPR						
Hit op basis van hotlist					Geen hit op basis van hotlist	
Directe opvolging				Uitgestelde afhandeling		Geen opvolging
Uit verkeersstroom halen			Onder observatie gesteld	Verkeersbewegingen bekende politie vastleggen	Oog- en oorfunctie politie. Politie geeft geconstateerd feit door aan andere instellingen (bv RDW)	
(Administratieve) afhandeling: Mulderfeiten en politietransacties in de vorm van een beschikking of bekeuring	Opmaken van PV voor afdoening door OM of andere instanties zoals bv. de Belasting-dienst	Aanhouding				
		Van een reeds gepleegd feit of overtreding gebiedsverbod (bv pedofilie)	Van een ophanden zijnd feit (bv beraming aanslag)	Onderzoek van een feit gepleegd voor of na vastlegging van kenteken	Onderzoek naar een ophanden zijnd feit	

4.6 Juridische context

De kentekens van alle voertuigen die worden vastgelegd door ANPR-camera's, worden verwerkt op basis van artikel 8 van de Wet Politiegegevens (WPG). De kentekens worden opgeslagen in een tijdelijk bestand, waaraan een bewaartermijn van 7 werkdagen is verbonden. Indien de kentekens voldoen aan de combinatie van mobiel banditisme en strafbare feiten als bedoeld in artikel 67 lid 1 van het Wetboek van Strafvordering worden deze verwerkt volgens de artikelen 8, 9, 10 en 12 van de WPG en mogen de kentekens een jaar bewaard worden.

4.7 Resultaat

Output

De camera's op de A28 ten Zuiden van Zwolle zijn gemonteerd en zijn sinds mei 2008 operationeel. De data komen nu nog op een los van het politienetwerk functionerende server binnen. De camera's bij de A37 in Drenthe zijn ook geïnstalleerd en operationeel. In Groningen zijn de camera's nog niet operationeel. De hotlist die gekoppeld wordt aan het ANPR-systeem is nog niet operationeel.

Outcome

Er kan nog niet worden gesproken in termen van outcome, omdat de camera's nog te kort operationeel zijn.

5 BESCHOUWING EN CONCLUSIE

5.1 Beschouwing

In deze paragraaf geven we een beschouwing van het project en het verloop daarvan. Hieronder enkele van onze waarnemingen.

Waarnemingen in relatie tot nodaal werken

- Aanvankelijk was het projectplan gericht op de aanpak van mobiel banditisme. Hiervoor zou een thematische aanpak worden ontwikkeld. ANPR zou daar een onderdeel van uitmaken. De thematische aanpak van mobiel banditisme is echter in januari stopzet en het is nog onduidelijk hoe de aanpak in de toekomst weer wordt opgepakt. De toepassing van ANPR heeft wel opvolging gekregen. Er wordt in het project dus niet gestuurd op mobiel banditisme of nodale oriëntatie, maar op de toepassing van ANPR. Maar juist de toepassing van ANPR in combinatie met andere maatregelen maakt dat sprake is van nodaal werken.
- Als we kijken naar het ANPR-project dan kunnen we constateren dat het project bij de BRNON momenteel anderhalf jaar loopt. In het eerste jaar is vooral aandacht uitgegaan naar het aanschaffen en monteren van de camera's. Vanwege technische storingen en de juridische discussie die tot april heeft doorgelopen zijn de camera's pas recent operationeel geworden. Er zijn daarom nog geen resultaten beschikbaar. Dit maakt het lastig een discussie te voeren over de effectiviteit van de toepassing van ANPR in het bestrijden van mobiel banditisme en over de leermomenten voor nodaal werken.
- Hoe meer strategische locaties worden voorzien van ANPR, hoe groter de meerwaarde voor de aanpak van mobiel banditisme en nodaal werken. Nog niet op alle geselecteerde locaties is ANPR geïnstalleerd of operationeel. Er zijn drie locaties met ANPR, waarvan er maar twee zijn met als doel mobiel banditisme tegen te gaan.
- Tabel 2 in hoofdstuk vier maakt duidelijk dat ANPR nog maar beperkt wordt toegepast, vanwege het feit dat de hotlist nog niet operationeel is. Gerelateerd aan de verschillende niveaus van nodaal werken, zoals in hoofdstuk 2 beschreven, betekent dit nog een vrij marginale toepassing. Nodale oriëntatie gaat een stap verder en duidt op de mogelijkheid om strategische en tactische analyses te maken en daderprofielen op te stellen.

Waarnemingen in relatie tot het project ANPR

- Het project heeft zich in de loop van de tijd gevormd. Aanvankelijk was het projectplan vrij breed opgezet. Op verschillende wijzen zou het mobiel banditisme worden aangepakt. Gedurende het project heeft de doelstelling zich steeds meer gefocust op de toepassing van ANPR. De toepassing hiervan is overigens nog steeds met het doel het mobiel banditisme aan te

- pakken.
- Naast de afbakening van het project, is ook de definitie van mobiel banditisme aan verandering onderhevig geweest. Mobiel banditisme betrof aanvankelijk criminaliteit gepleegd in Nederland door inwoners van voormalige Oostbloklanden. Dit is uiteindelijk uitgegroeid tot alle strafbare feiten volgens artikel 67 lid 1 van het Wetboek van Strafvordering, gepleegd door personen die ten minste 20 kilometer buiten hun woon- of verblijfplaats reizen en/of de politiegrenzen van hun eigen woongebied overschrijden. Deze laatste definitie van mobiel banditisme betreft een veel bredere verdachtengroep, waar de aanvankelijke doelgroep maar een beperkt deel van uitmaakt.
  - ANPR staat bij de meeste korpsen nog in de kinderschoenen. Het project heeft daarom een belangrijke pioniersfunctie. In een pioniersfase is het lastig om te bedenken waar je uit wilt komen en welke concrete doelen je wilt bereiken. Om het project aan het einde van de looptijd te kunnen beoordelen op de mate van succes is het toch belangrijk om duidelijk te maken wanneer er sprake is van een succesvol project. De doelstellingen van het project zijn nog onvoldoende SMART geformuleerd.
  - Met de komst van het programma BOF worden de toepassingsmogelijkheden van ANPR een stuk breder. Met BOF kunnen kentekenbestanden op eenvoudige wijze geanalyseerd worden. Dit betreft ook analysemogelijkheden die de privacydiscussie raken. Wat mag wel en wat mag niet? Daarvoor is het goed om vast te leggen wat het uiteindelijke doel is en welke toepassingsmogelijkheden van ANPR uiteindelijk benut gaan worden door de korpsen die vallen in het werkgebied van de BRNON.

5.2 Conclusie

Het feit dat er momenteel nog geen sprake is van een thematische aanpak van mobiel banditisme, het pas recent operationeel worden van de ANPR-camera's op drie locaties, het nog niet operationeel zijn van ANPR op een aantal andere strategische locaties en de nog beperkte toepassing van ANPR (vanwege het nog niet operationeel zijn van een hotlist), maakt dat het nog te vroeg is om goede leermomenten voor nodaal werken te benoemen.

Verder geldt dat een evaluatie is gericht op het plan, het proces en/of het effect. Een planevaluatie is gericht op het identificeren van de wijze waarop een project doelen wil gaan behalen. Is het project goed beschreven en opgezet? Wat is de kern van het project? Etc. Een procesevaluatie is gericht op de omzetting van de projectplannen in de uitvoering. Worden de plannen in de praktijk gebracht zoals beoogd? Is de uitvoering goed georganiseerd? Zijn er knelpunten in de uitvoering? Etc. Een effectevaluatie is gericht op het vaststellen van resultaten van het project. Deze kunnen worden onderscheiden in *output* (uitkomsten die het geëvalueerde project rechtstreeks beïnvloeden, zoals bijvoorbeeld het aantal kentekens dat wordt vastgelegd) en

outcome (de effecten op de uiteindelijke doelvariabele, namelijk mobiel banditisme).

Zoals in de vorige paragraaf al is geconstateerd, is er nog geen sprake van resultaten. Een deel van de ANPR-camera's zijn pas recentelijk operationeel geworden. Dit neemt niet weg dat de eerste fase van het project een belangrijke pioniersfunctie heeft gehad. Feitelijk is nog sprake van een pre-pilot. Om een goede evaluatie te kunnen uitvoeren is het noodzakelijk helder te hebben welke doelstellingen het project heeft voor de komende periode. Dit zou tot uitdrukking moeten komen in een projectplan, waarin wordt omschreven op welke termijn welke resultaten moeten worden behaald, op welke manier dat moet worden gedaan, wat daar voor nodig is en wie welke verantwoordelijkheid heeft.